

ЗНАЧЕЊЕТО НА ЧЕШМИТЕ ЗА РАЗВОЈ НА ЛОКАЛНИОТ И ВИКЕНД ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА ПРИЛЕП

Цане Котески¹

¹Редовен професор, Факултет за Туризам и бизнис логистика, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Северна Македонија, cane.koteski@ugd.edu.mk

Апстракт. Во научниот труд истражувани се и презентирани се сите постоечки чешми како дел од хидрографските објекти по населени места и градот Прилеп кои се во функција за развој на локалниот и викенд туризмот во сите 58 селски населби и градот Прилеп во истоимената општина. Во научниот труд дадени се две карти за географската положба на ОП. Прилеп во границите на нашата држава и селските населби со нивните атари. Од хидрографските објекти кои постојат како чешми во ОП. Прилеп евидентирани се и табеларно презентирани по населени места и во градот Прилеп. Улогата на чешмите како хидрографски објекти е од огромна важност при посета на селата и градот Прилеп на странските и домашните туристи, вработените во: индустријата, здравството, образованието како децата од градинките, учениците од основните, средните училишта и студентите за развој на локалниот и викенд туризмот во општина Прилеп. Во 2006 година за првпат се изработени туристичка и стопанска карта на градот Прилеп од кои отпечатена е само туристичката карта. За изработката на научниот труд користени се: теренски истражувања, метод на анкетирање, научна и стручна литература, статистички годишници и зборници. На крај се дадени разни анализи, предлози и заклучоци за улогата на чешмите како хидрографски објекти во функција на туризмот и неговиот развој во ОП. Прилеп.

Клучни зборови: Туризам, чешми, локален туризам, викенд туризам, економија

Abstract. The scientific paper has researched and presented all existing fountains as part of the hydrographic objects by settlements and the city of Prilep, which are in function of developing local and weekend tourism in all 58 rural settlements and the city of Prilep in the municipality of the same name. The scientific paper provides two maps of the geographical position of the OP. Prilep within the borders of our country and the rural settlements with their areas. Of the hydrographic objects that exist as fountains in the OP. Prilep, they have been recorded and presented in a table by settlements and in the city of Prilep. The role of fountains as hydrographic objects is of great importance when visiting the villages and the city of Prilep by foreign and domestic tourists, employees in: industry, healthcare, education such as children from kindergartens, students from primary and secondary schools and students for the development of local and weekend tourism in the municipality of Prilep. In 2006, a tourist and economic map of the city of Prilep was developed for the first time, of which only the tourist map was printed. For the preparation of the scientific paper, the following were used: field research, survey method, scientific and professional literature, statistical yearbooks and collections. At the end, various analyses, proposals and conclusions are given about the role of fountains as hydrographic objects in the function of tourism and its development in the OP. Prilep.

Key words: Tourism, fountains, local tourism, weekend tourism, economy

1. Вовед

Општина Прилеп се наоѓа во северозападниот дел на Пелагонискиот регион. Според површината Општина Прилеп е најголема општина во РС Македонија. Општина Прилеп зафаќа површина од 1.194,44 км², во општината постојат 58 селски населби плус градот Прилеп или

вкупно 59 населби. Според новиот попис во 2021 година општина Прилеп има 69.125 жители. Според полот 34 208 (49,5 %) жители се мажи, 38 817 (50,4 %) се жени со просечна густина на општината од 58 жители на 1км².

Карта 1. Географска положба на Општина Прилеп во РС Македонија

Извор: <https://www.bing.com/images/search?q=>

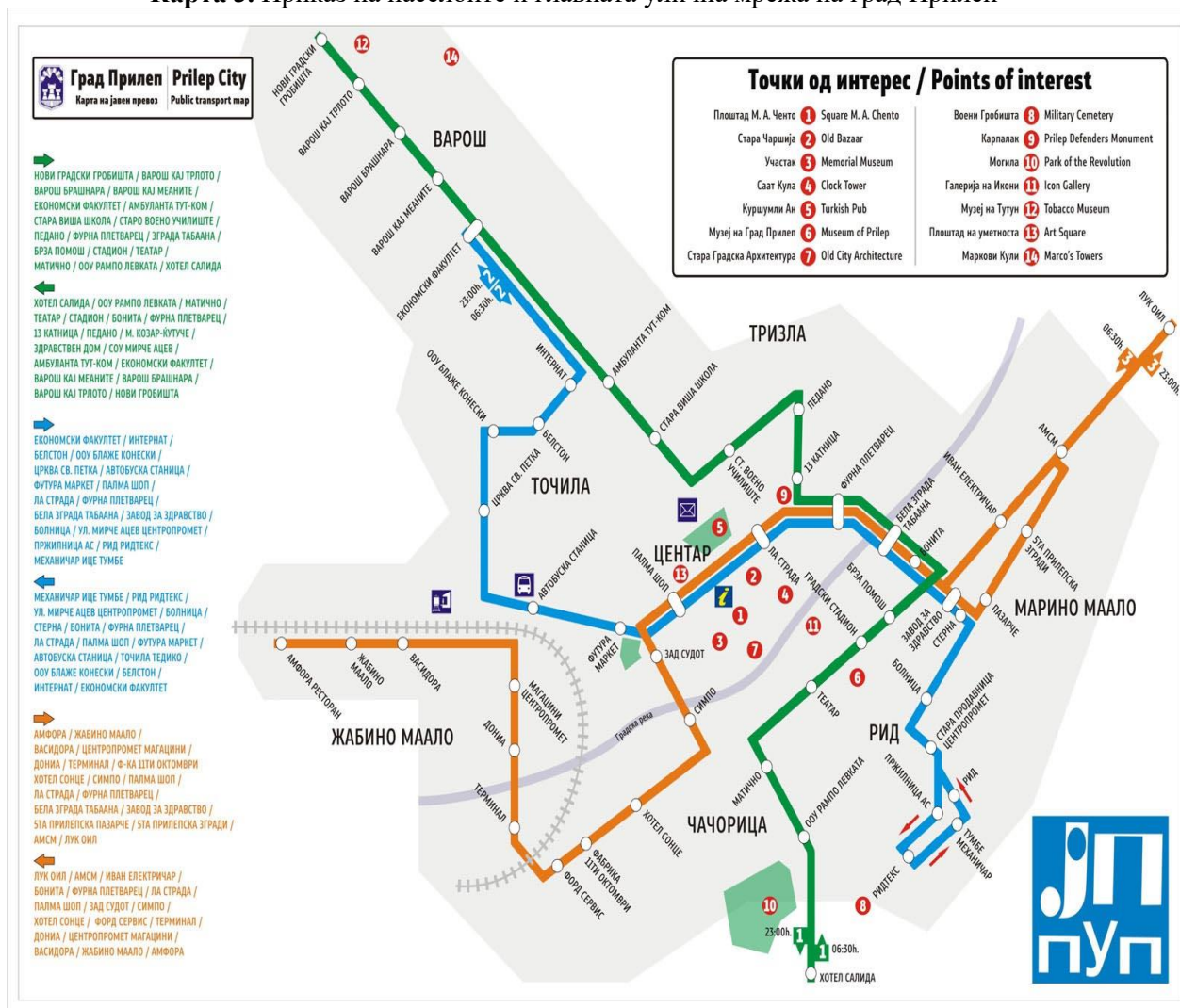
Во научниот труд прикажани се сите чешми како дел од хидрографските објекти за развој на туризмот во сите 58 селски населби плус градот Прилеп.

Карта 2. Картографски приказ на населбите и нивните атари во општина Прилеп

Извор: <https://www.bing.com/images/search?q=>

Карта 3. Приказ на населбите и главната улична мрежа на град Прилеп

Извор: <https://gradskiprevozprilep.com/>

2. Приказ на застапеноста на чешмите по селски населби и градот Прилеп

Во научниот труд во табела еден презентирани се собраните и истражени теренски податоци во ОП. Прилеп за чешмите како дел од хидрографските објекти. Улогата и значењето на чешмите како хидрографски објекти е од огромно значење за развојот на домашниот локален и викенд туризам во општина Прилеп.

Табела 1. Приказ на застапеноста на чешмите по селски населби и градот Прилеп

Ред. бр.	Село	(мнв)	Одалеченост од градот во (км)	Селски Атар во (км ²)	Име на изворот	Чешма	Издашноста л/сек	Т [°] С	РН
1.	Алинци	670	11	11,7	1.Веселчка крајпатна 2.Станичка ч. 3.Стара селска ч.	Чешма Чешма Чешма	/	/	/
2.	Беловодица	800	17	28	1.Селска ч. во Двор 2.Ливада ч. 3.Дренска ч. 4.Средурид ч.	Чешма Чешма Чешма Чешма	/	/	/

3.	Беровци	628	7	11,1	/	/	/	/	/
4.	Бешиште	900	43	67,1	1.Цикле 2.Селска ч 3. Горна ч-10	Чешма Чешма Чешма	0,05 0,066 0,266	/	/
5.	Бонче	620	29	20,7	/	/	/	/	/
6.	Вепрчани	800	34	29,1	1.Вирово ч 2.Богородица ч 3.Селска ч.	Чешма Чешма Чешма	-1.00 -0,30 0,533	/	/
7.	Веселчани	613	15	7,6	1.Селска ч -Чешма извор	Чешма Чешма	/	/	/
8.	Витолиште	830	46	63,3	1.Коријечина ч 2.Бела чешма 3.Селски-резервоар каптиран водовод 4.Стопат 5.Витолиште	Чешма Чешма Каптира Пост и. Пост и	0,533 3,50 0,033 1,0 4-10	/	/
9.	Волково	780	9	6,6	1.Здравечки кладенец ч.Водовод 2.Голомејца-Чалма ч.Селце водовод 3.Таир-агинска ч.Манастир водовод	Чешма Чешма Чешма Чешма	/	/	/
10.	Врпско	800	51	16,0	1.Чешма	Чешма	/	/	/
11.	Галичани	617	11	7,4	/	/	/	/	/
12.	Г. Радобил	620	28	25,1	1.Чешма	Чешма			
13.	Г. Коњари	607	9	21,1	1.Селска ч. 2.Полска ч. и поило	Чешма чешма	/	/	/
14.	Гуѓаково	580	40	21,2	1.Чешма 2.Чешма	Чешма Чешма	/	/	/
15.	Дабница	605	7	16,8	1.Шопурче ч. 2.Големџикоска ч. 3. Коруноска ч.	Чешма Чешма Чешма	/	/	/
16.	Дрен	570	27	19,3	1.Селска ч. 2.Манастирска ч.	Чешма Чешма	/	/	/
17.	Дуње	690	29	43,8	1.Шарена ч. 2.Корита ч 2.Мемедова ч	Чешма Чешма Чешма	0,15 0,15	/	/
18.	Ерековци	600	23	12,1	1.Селска ч. на чаирот	Чешма	/	/	/
19.	Живово	920	50	17,2	1.Чешма	Чешма			
20.	Загорани	612	16	10,4	1.Селска ч. 2.Железни.станица ч.	Чешма Чешма	/	/	/
21.	Кадино С.	612	12,5	10,5	1.Артеска вода	Слобод ен тек	/	/	/
22.	Кален	640	26	22,6	1.Долно малска-2	Чешма	0,37		
23.	Канатларци	620	24	21,6	1.Полска ч.на патот за Подмол	Чешма	/	/	/
24.	Клепач	590	22	4,2	/	/	/	/	/
25.	Кокре	720	30	21,6	1.Паприште ч-3	Чешма	1,0	/	/
26.	Крушевица	759	26	27,6	1.Крсто ч	Чешма	0,015	/	/
27.	Крстец	1080	17	15,6	1.Крстец ч.	Чешма	4,0	12	/
28.	Леништа	780	6	15,6	1.Ивкоец селска ч. 2. Манастирска ч. 3.Шута врба ч. 4.Долга Мара ч 5. Маркова ч.	Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма	/	/	/
29.	Лопатица	750	35	16,5	1.Селска ч. 2.Св.Петка полска ч.	Чешма Чешма	/	/	/
30.	Мажучиште	660	5	16,8	1.Селска ч.	Чешма	/	/	/
31.	Мал Радобил	620	27	8,2	1.СВ.Недела	Чешма	/	/	/
32.	М. Коњари	613	7	14,7	1.Селска ч.	Чешма	/	/	/
33.	Мало Рувци	740	12	11,3	1.Селска ч. 2.Селска ч.	Чешма Чешма	/	/	/
34.	Манастир	690	38	13,5	1.Селска ч. 2. Извор каптиран	Чешма Каптира	/	/	/

35.	Марул	780	28	14,1	/	/	/	/	/
36.	Мелница	700	44,5	/	1.Чешма	Чешма	0,20		
37.	Никодин	600	37	52,6	1. Селска ч. 2.Калуѓере ч. во Манас 3.Стара ч. 4.Миновичка ч.	Чешма Чешма Чешма Чешма	/ / / /	/ / / /	/ / / /
38.	Ново Лагово	640	5	2,7	/	/	/	/	/
39.	Ореовец	860	8	19,1	1.Средсело	Чешма	/	/	/
40.	Пештани	670	32	18,5	1.Ралевац ч 2. Припек ч	Чешма Чешма	0,02 0,03	/ /	/ /
41.	Плетвар	990	9	18,7	1.Крајпатна ч. 2.Вадимаш ч. 3.Јашарица ч. 4.Крушек ч 5.Јавна Стара ч. 6.ЧЕ 2 чешми	Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма	/ / / / 2,0 /	/ / / / 13 /	/ / / / 7 /
42.	Подмол	600	29	11,3	1.Селска ч.	Чешма	/	/	/
43.	Полчиште	910	37	83,9	1.Селска ч	Чешма	0,133	/	/
44.	Прилепец	830	12	7,7	1. Шачирова ч. 2.Горнец ч. Црква Св. Никола 3.Надманастирска ч. 4.Предманастир ч. 5.Пиво ч.	Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма	0,090 0,120 / / / /	13 12 / / / /	7,5 7 / / / /
45.	Присад	940	13	27,0	1.Извор Нов Присад карсно врело 2.Извор Стар Присад карсно врело	Врело Врело	/ /	/ /	/ /
46.	Ракле	700	33	17,2	1.Селска ч. 2.Манастирска ч. 3.Полска ч.	Чешма Чешма Чешма	/ / /	/ / /	/ / /
47.	Селце	740	2	15,2	1.Ман.Св.Димитрија 2.Црква Св. Богоројца ч 3.Домајчино ч. 4.Козарски трла 5. Попва нива ч. 6.Извор под Чуле 7.Петров клад, ч. 8. Дунова нива ч. 9. Бузана ч. 10.Џуле ч. 11.Петочна вода ч 12.Неделска ч. 13.Топташ ч.	Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма Чешма	/ / / / / / / / / / / / /	/ / / / / / / / / / / / /	/ / / / / / / / / / / / /
48.	Смолани	650	26	9,7	1.Селска ч.	Чешма	/	/	/
49.	Старо Лагово	685	10	3,3	1.Селска ч.	Чешма	/	/	/
50.	Топлица	680	25	14,9	1.Селска ч.	Чешма	/	/	/
51.	Тополчани	600	17	13,7	/	/	/	/	/
52.	Тројаци	600	20	19,7	1.Селска ч. 2.Чешма 3.Чешма	Чешма Чешма Чешма	/ / /	/ / /	/ / /
53.	Тројкрсти	600	19	2,4	/	/	/	/	/
54.	Царевиќ	696	25	20,1	1.Горна ч. 2.Чешма	Чешма Чешма	/ /	/ /	/ /
55.	Чаниште	720	24	36,7	1.Селска	Чешма	/	/	/
56.	Чепигово	600	20	6,2	/	/	/	/	/
57.	Чумово	860	10	9,4	1.Селска ч. 2. Над село ч.	Чешма Чешма	/ /	/ /	/ /
58.	Шелеверци	635	18	5,7	1.Стара селска ч. 2.Долна ч.под село	Чешма Чешма	/ /	/ /	/ /
59.	Штавица	800	12	17,4	1.Предсело ч. 2.Селска ч. 3.Чурлиница ч. 4.Црковна ч.	Чешма Чешма Чешма Чешма	/ / / /	/ / / /	/ / / /

					5.Бутеска ч.водов	Чешма	/	/	/
					6.Тренкина ч.	Чешма	/	/	/
					7.Слива ч.	Чешма	/	/	/
					8.Слива	Чешма	/	/	/
					9.Млаките	Чешма	/	/	/
					10. Рамна ч.	Чешма	/	/	/
					11.Кај воденицата ч.	Чешма	/	/	/
					12.Подцрква во реката ч.	Чешма	/	/	/
60.	Прилеп	620-650	/	60,6	1.Ман.Св.Бого.	Чешма	0,030	13	/
					2.Трескавец ч.	Чешма	/	/	/
					3.Шаторов камен ч.	Чешма	/	/	/
					4.Џумушица ч.	Чешма	/	/	/
					5.Шарена ч.	Чешма	/	/	/
					6.Рибаровци ч.	Чешма	/	/	/
					7. ОУ.Рид ч.	Чешма	/	/	/
					8.Чешмуре стари гроб	Чешма	/	/	/
					9. Чкрипеска ч.од незе	Чешма	/	/	/
					10.На 150м друга ч.	Чешма	/	/	/
					11. Димко Мино ч.	Чешма	/	/	/
					12.Џамија ч	Чешма	/	/	/
					13.Шаторот	Чешма	/	/	/
					14. Кај Багевци ч.	Чешма	/	/	/
					15.Крсто могила ч.	Чешма	/	/	/
					16.Чумовчани бит. Пат	Чешма	/	/	/
					17.Воденички камења	Чешма	/	/	/
					18.Сточно пазариште	Чешма	/	/	/
					19.Хотел стомнаровци	Чешма	/	/	/
					20.Анот на Марулци	Чешма	/	/	/
					стара автобуска	Чешма	/	/	/
					21.ОУ Варошко мало	Чешма	/	/	/
					22.Кумско Кај Василие	Чешма	/	/	/
					Трбик старата ЛС	Чешма	/	/	/
					23.Џамија Табана	Чешма	/	/	/
					24.Горна Џамија кон	Чешма	/	/	/
					базентот	Чешма	/	/	/
					25.Ѓогдере ч.	Чешма	/	/	/
					26. Пред фудбалерот	Чешма	/	/	/
					Тарата ч.	Чешма	/	/	/
					27. Дуле Шоферот,	Чешма	/	/	/
					28.Пред Атанас	Чешма	/	/	/
					фурнацијата	Чешма	/	/	/
					29.Кај театарот ч.	Чешма	/	/	/
					30.Среде Варош ч.	Чешма	/	/	/
					31.Маркова ч.	Чешма	/	/	/
	Општина Прилеп	/	/	1.194,44	- Чешми	154	/	/	/
					- Артеска вода	1	/	/	/
					- Врела	2	/	/	/
					- Постојани извори	2	/	/	/
					- Каптирани извори	3	/	/	/

Извор: Панов, М. (1998). Енциклопедија на селата во Република Македонија, Скопје,

- Мариово природни и социо-економски обележја и можности за развој, (1987).

- Геолошки завод на СРМ, Институт за геотехника и хидрогеологија, (1982): Истраженост на подземните води во СР Македонија, Скопје.

- Теренски истражувања во периодот март, април, мај 2026 година.

- Напомена чешмите со црвена боја некои небеја исчистени и поправени и нетечеше вода евидентирани за време на теренските истражувања каде беа посетени околу 35 од вкупниот број 154 чешми во ОП. Прилеп;

- Чешмите во зелена боја се земени за водоводи во селата и манастирите;

- Силни извори врела се означени со лилјакова боја;

- Постојаните извори се означени со кафена боја;

- Каптирани извори означени се со плава боја и

- Артеска вода е означена со светло жолта боја.

Според добиените податоци од Табела 1 за застапеноста на чешмите по селски населби и градот Прилеп вкупно во општина Прилеп постојат 154 чешми од кои 123 чешми се наоѓаат во селските населби додека 31 чешма имало само во градот и околината на Прилеп. При теренските истражувања покрај чешмите евидентирани се една артеиска вода со слободен тек во Кадино село, две врела во атарот на село Присад, два постојани извори има во село Витолиште и два каптирани извори во селата Витолиште и село Манастир. Како најдобри локални и викенд дестинации се извојуваат: Маркова чешма, Шаторов Камен, Цумушица, село Беловодица, Лениште манастирот Св. Петка, село Селце манастирот Св. Димитрија, и село Прилепец манастирот Св. Никола.

3. Приказ на некои поважни чешми во селата, околу градот и во градот Прилеп

Слика 1. Жени на селската чешма во село Вепрчани

Извор: <https://zenit.mk/2019/06/28/vodnata-veriga-vo-prilep/>, Фото: Благоја Дрнков.

Слика 2. Шарена чешма во село Дуње

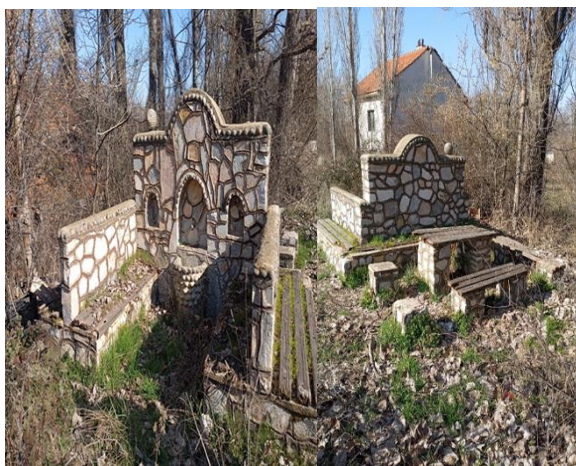
Извор: <https://www.pelagon.mk/>

Слика 3. Шарена Чешма во Прилеп
Извор: <https://www.bing.com/images/search?view>

Слика 4. Малска чешма во У. Лазо Филиповски
Мртво сокаче во Прилеп,
Извор: Фото: Војо Кромидоски, 2026

Слика 5. Марко чешма и ресторанот Марко чешма на 80 м., од чешмата се наоѓа северно од градот Прилеп на 2км.

Извор: Марко чешма, Фото: Цане Котески, 13.03.2026, 9:00ч.

Слика 6. С. Лениште чешмата Ивкоец селска чешма средсело изградена 1948 од партизаните и реновирана е 1968 г.

Извор: Фото: Цане Котески, 13.03.2026, 10:15ч.

Слика 7. С. Лениште нова чешма спроведена вода со прево на 100м., подолу од селската чешма Ивкоец која се наоѓа сред село
Извор: Фото: Цане Котески 13.03.2026, 10:25ч.

Слика 8. Манастир Св. Петка село Лениште, првата манастирска чешма на влезот во дворот од десната страна
Извор: Фото: Цане Котески, 13.03.2026, 10:45ч.

Слика 9. С. Лениште, Манастир Св. Петка, втора манастирска чешма од десната страна погоре од првата во дворот донесена од планината со прево.
Извор: Фото: Цане Котески, 13.03.2026, 11:00ч.

Слика 10. Петочна вода, чешма над село Лениште десно на самиот пат во правец кон манастирот Св. Петка сосидана од некој Драги на 11.02.2005г.

Извор: Фото: Цане Котески, 13.03.2026, 11:10ч.

Слика 11. Вода Света Недела чешма во дворот на манастирот Св. Димитрија во село Селце

Извор: Фото: Цане Котески, 13.03.2026, 11:25ч.

Слика 12. Чешма во дворот на селската црква Св. Богородица во село Селце

Извор: Фото: Цане Котески, 13.03.2026, 11:30ч.

Слика 13. Чешма во месноста Црквиште кога се оди кон манастирот Трескавец по сајлите во непосредна близина реновирана од неодамна

Извор: Фото: Тони Ангелески учесник на 23 трка Траил Прилеп, 08.03.2026 г.

Слика 14. Чешмата се наоѓа одма под манастирот Трескавец кога се спуштаме по патеката за село Дабница

Извор: Фото: Тони Ангелески учесник на 23 трка Траил Прилеп, 08.03.2026 г.

Слика 15. Чешма Св. Ѓорѓија над пиварата или зад градскиот Аква базент Салида и бензиската пумпа по патот десно кон чешмата Цумушица

Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 10:00 ч.

Слика 16. Думушица чешма која се наоѓа над пиварата или зад градскиот Аква базент Салида и бензиската по патот погоре од чешмата Св. Ѓорѓија на 250-300 м.
Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 10:10 ч.

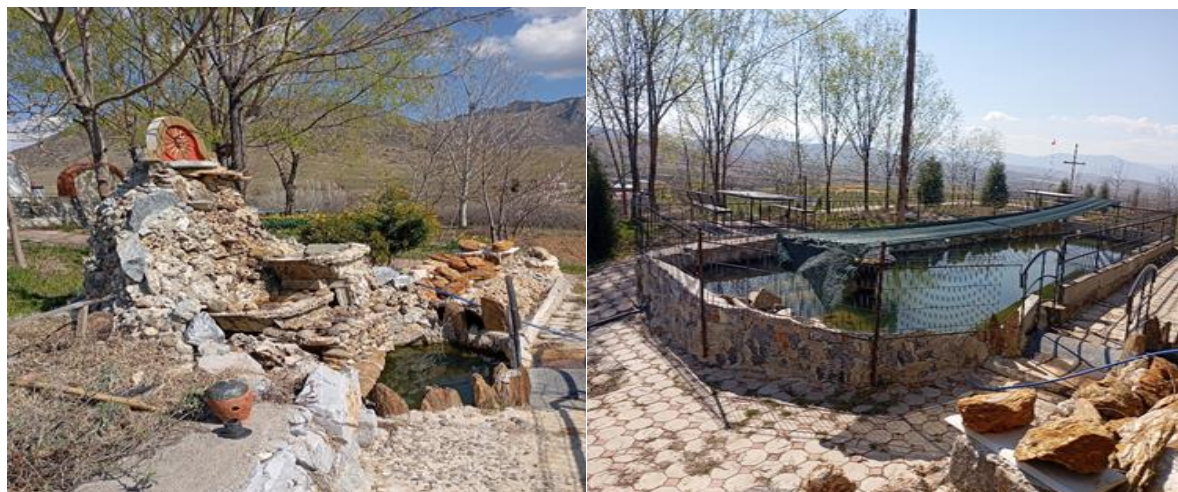
Слика 17. Селска чешма во село Прилепец лево од патот кон манастирот Св. Никола
Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026 г, 10:30 ч.

Слика 18. Манастирската чешма во дворот до скалите десно во манастирот Св. Никола над селото Прилепец
Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026 г, 10:40 ч.

Слика 19. Две чешми во дворот на црквата Св. Спас во село Волково
Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 12:30 ч.

Слика 20. Фонтана и базент во дворот во црквата Св. Спас во С. Волково
Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 12:30 ч.

Слика 21. Чешма Св. Спас под манастирот од десно кога одиме во село Волково изградена 07.05.2011
Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 12:40 ч.

Слика 22. Лековита вода Св. Петка чешма до чешмата Св. Спас од десно пред влезот во село Волково

Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 12:40 ч.

Слика 23. Чешма Св. Никола на патот од лево подолу пред Лековитата вода Св. Петка и чешмата Св. Спас од десно кон село Волково

Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 12:40 ч.

Слика 24. Чешма Голомејца пред црквата Покров на Пресвета Богородица во атарот на село Селце лево на 200 м., од асфалтниот пат кон селата Волково и Прилепец

Извор: Фото: Цане Котески, 14.03.2026, 12:40 ч.

Слика 25. Две чешми, првата е долу под скалите а втората е одма над скалите горе кај ресторанот ЧЕ на Планинскиот превој Плетвар од левата страна на регионалниот експресен пат Прилеп – Градско, *Извор: Фото: Цане Котески 19.03.2026, 14:30ч.*

Табела 2. Приказ на странски и домашни туристи и реализирани ноќевања во општина Прилеп во периодот 2023-2025 година.

Општина Прилеп				
Година	Домашни туристи	Домашни ноќевања	Странски туристи	Странски ноќевања
2023	2 071	3 535	3 686	13 189
2024	1 530	3 011	3 327	19 040
2025	1 099	1 892	2 343	13 926
Вкупно	4 700	8 438	9 356	46 155

Извор: https://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_TurizamUgostitel_Turizam_TuristiNokevanja/125_Turizam_Op_BrTurNok_ml.px/table/tableViewLayout2/

Според податоците од табела 2 констатираме дека во периодот од 2023-2025 година ОП. Прилеп ја посетиле вкупно домашни и странски туристи 14 056 од кои 4 700 се домашни и 9 356 странски туристи. Вкупниот број на реализирани ноќевања од домашните и странски туристи во периодот 2023-2025 г., во ОП. Прилеп изнесува 54 593 од кои реализирани се 8 438 домашни ноќевања и 46 155 ноќевања од странски туристи. Најголем број на домашни туристи во периодот 2023-2025 г., ја посетиле ОП. Прилеп во 2023 година 2 071 турист исто така и странски туристи истата година ја посетиле ОП. Прилеп. Најголем број на ноќевања во ОП. Прилеп се реализирани во периодот од 2023-2025 г., од домашните туристи реализирани се во 2023 г., 3 535, додека најголем број на странски ноќевања се реализирани во 2024 г., 19 040.

Приказ на најголема посетеност и реализирани ноќевања на домашни и странски туристи по месеци во ОП. Прилеп во периодот од 2023-2025 година:

- Во периодот 2023-2025 година домашни и странски туристи ОП. Прилеп ја посетиле 14 056;
- Во периодот 2023-2025 година домашни и странски ноќевања во ОП. Прилеп се реализирани 54 593;
- Во 2023 година најмногу домашни туристи во ОП. Прилеп имало во шести месец 336
- Во 2023 година најмногу домашни ноќевања во ОП. Прилеп реализирани се во шести месец 462
- Во 2023 година најмногу странски туристи во ОП. Прилеп имало во седми месец 463

- Во 2023 година најмногу странски нокевања во ОП. Прилеп се реализирани во трети месец 1 280
- Во 2024 година најмногу домашни туристи во ОП. Прилеп имало во шести месец 229;
- Во 2024 година најмногу домашни нокевања во ОП. Прилеп реализирани се исто во шести месец 437;
- Во 2024 година најмногу странски туристи во ОП. Прилеп имало во девети месец 389;
- Во 2024 година најмногу странски нокевања во ОП. Прилеп реализирани се во десети месец 1 895;
- Во 2025 година најмногу домашни туристи во ОП. Прилеп имало во шести месец 218;
- Во 2025 година најмногу домашни нокевања во ОП. Прилеп реализирани се исто во шести месец 350;
- Во 2025 година најмногу странски туристи во ОП. Прилеп имало во петти месец 312;
- Во 2025 година најмногу странски нокевања во ОП. Прилеп реализирани се исто во петти месец 2 120

Во развојот на локалниот и викенд туризам во општина Прилеп покрај домашните и странските туристи големо е знаењето на 10 основни општински училишта во општина Прилеп од кои 7 се наоѓаат во градот Прилеп со околу 6000 основци од кои 3 се централни ОУ. училишта во селата до девето летка. Во општина Прилеп исто така постојат и 4 детски градинки. Во градот Прилеп постојат исто така 5 средни општински училишта со околу 3000 средношколци., тука е и Економскиот Факултет и Институтот за тутун како високо образовни институции од Универзитетот Св. Климент Охридски од Битола. Бројот на вработени лица во здравствениот дом Борка Талески болницата во Прилеп изнесува околу 635.

Табела 3. Активни деловни субјекти по сектори на дејност според НКД Рев.2, по општини, по години 2020, состојба 31 декември, општина Прилеп.

Активни деловни субјекти по сектори на дејност според НКД Рев.2		Р.Македонија	Општина Прилеп
Р.бр.	Сектор на дејност 2020		
1.	Земјоделство, шумарство и рибарство	2 414	76
2.	Рударство и вадење на камен	201	10
3.	Преработувачка индустрија	8 011	393
4.	Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	198	/
5.	Снабдување со вода: Отстранување на отпадни води, управување со отпад, санација на околината	248	9
5.	Градежништво	5263	156
6.	Трговија на големо и трговија на мало: поправка на моторни возила и мотоцикли	22 191	979
7.	Транспорт и складирање	5 625	222
8.	Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	4694	149
9.	Информации и комуникации	2 069	37
10.	Финансиски дејности и дејности на осигурување	473	12
11.	Дејности во врска со недвижен имот	608	17
12.	Стручни, научни и технички дејности	7 651	244
13.	Административни и помошни услужни дејности	1 856	53
14.	Јавна управа и одбрана: задолжително социјално осигурување	260	4
15.	Образование	1 277	49
16.	Дејности на здравствена и социјална заштита	3 304	131
17.	Уметност, забава и рекреација	1 655	67
17.	Други услужни дејности	5 063	156

18.	Дејности на домаќинствата како работодавачи	/	/
19.	Дејности на екстратериторијални организации и тела	/	/
Вкупно		73 061	2 763

Извор: https://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_DelovniSubj_AktDelovniSubjekti/275_DelSub_Op_02AcDSbD_ml.px/

Според податоците од табела 2 бројот на активни деловни субјекти по сектори на дејност според НКД Рев.2, по општини, по години 2020, состојба 31 декември во општина Прилеп изнесувал 2 763. Доколку се направи споредба со бројот на деловни субјекти во општина Прилеп, 2 763, се доаѓа до показател дека Прилеп има значителен придонес во економијата на државата. Како и во другите региони и во овој регион најзначајни носители на стопанскиот развој се микро и малите претпријатија. Во Општина Прилеп микро и малите претпријатија учествуваат дури со 99% во вкупното производство.

Табела 4. Активни деловни субјекти по големина во општина Прилеп

Големина	Број
Микро	2 084
Мали	656
Средни	13
Големи	10
Вкупно	2 763

*Извор: Државен завод за статистика, Статистички годишник на Република Македонија, 2014

Стопанството во Прилеп најмногу е застапено во следните гранки: тутунска индустрија, прехранбена индустрија, рударство, земјоделство (најмногу застапена култура е тутунот), текстилна индустрија, трговија, индустрија за производство на машини и роботика, металопреработувачка индустрија и др.

Локалниот економски развој на Општина Прилеп се карактеризира со развиена: прехранбена индустрија, индустрија на неметали, текстилна индустрија, металопреработувачка индустрија и електроиндустрија, како и развиена индустрија за графички дизајн, печатење и пакување.

Во Општина Прилеп работат повеќе значајни деловни субјекти од кои како најголеми може да се издвојат: ПИ „Витаминка“ АД, АД Прилепска пиварница, АД „Тутунски Комбинат“, АД „Мермерен Комбинат“, „ДЕ-НИ“ Мебел, Жито Прилеп АД, Печатница „11 Октомври“ АД, Микросам АД, ТИ Конфекција „Комфи Ангел“, Конфекција „Васидора“, Конфекција „Кули“, Конфекција „Тритекс Трејд“.

Треба да се истакне дека функционираат и повеќе успешни помали компании кои во голем дел даваат придонес кон развојот на локалната економија и вработувањата, како: Дониа ДОО, Детска конфекција Хатра, Еуротерм, Леов Компани, МИП Марфил, Бимфуд, Крин КГ, Крин Производство, Млекара Мики и многу други.

Според погоре наведените стопански и индустриски гранки како и деловните субјекти работниците ите како имаат потреба од локалниот излетнички и викенд туризам во околината на градот Прилеп и селските населби во општината.

Заклучок

- Според податоците од табела 1 за истражуваните хидрографски објекти – чешми во општина Прилеп постојат евидентирани 154 чешми.
- Според податоците од табела 2 за посетеноста на домашни и странски туристи и реализирани нокевања во периодот 2023-2025, најдобра година била 2023 и со гости и нокевања.

- Неопходни мерки кои треба да се превземат во наредниот период за поуспешен развој на локалниот и викенд туризмот во општина Прилеп се:

- Поголеми инвестиции од страна на општината, шумското стопанство Црн Бор, ловечкото друштво, бројни стопански фирми, планинарски друштва, во одржувањето, чистењето и поправки на чешмите како дел од хидрографските објекти кои се во функција за развој на локалниот и викенд туризмот во околината на градот Прилеп и во селските населби;
- Поголем маркетинг на чешмите кои се во функција за развој на локалниот и викенд туризмот во општината преку поставување на патоказни табли, реклами, флаери, интернет и веб страни;
- Изработка на календар за одржување на разни настани, манифестации во општината и нивно внесување во туристичките програми на постоечките туристички агенции од градот, државата и странство за привлекување на поголем број на домашни и странски туристи и нокевања.
- Мапирање и изработка на нова туристичка карта за општина Прилеп на повеќе странски јазици со сите чешми и хидрографски постоечки објекти кои се фклучени во функција за развој на локалниот и викенд туризмот;
- Потребно е зголемување на бројот на рекреативни објекти и од прехраната и угостителството околу градот и населените места како: Етно ресторани, угостителски објекти ресторани, гостилници, винарии;
- Зголемување на бројот на чешмите покрај сместувачките објекти околу градот и населените места.
- Поголем маркетинг и презентација на чешмите во ловиштата, покрај ловечките куќи, ботаничките патеки, природните резервати и планинарските домови;
- Поголем маркетинг и презентација на чешмите покрај пешачките и велосипедските патеки околу градот и во селските населби.
- Поставување и одржување на урбана опрема на канти за ѓубре, маси и столици околу поголемите и поважни чешми.
- Потребно е да се прави постојана лабораториска проверка на исправноста на водата од чешмите и поставување на информативни табли за исправноста на водата во чешмите.
- Поврзување на чешмите со сите рекреативни објекти во функција за развој на локалниот и викенд туризмот во општина Прилеп.

Референци:

- Андоновски, Т. (1995). *Карактеристики на релјефот во Република Македонија*, кн. 30, Скопје.
- Башевски И. (1969). *Прилепско езеро*, Географски разгледи кн. 7, Скопје.
- Илиќ, М. (1950). *Општите карактеристики пегматите планине Бабуне и околине Прилепа и карсни минерали кои се у нјима налазе*. Гласник природњачког музеја српске земље, серија А. књ.3, Београд.
- ВО Стерна од Прилеп. (2003). *Податоци за хидрографските објекти во Раечка Котлина и општина Витолиште*;
- Василески Д. (1995). *Класификација на езерата во Р Македонија според начинот на постанокот на езерските базени*, кн. 30, Скопје.
- ВГИ. (1976). *Топографски карти со размер 1: 200 000 (Гаус-Кригера проекција) за територијата на Република Македонија*, листови 4121- Битола, 4122-Прилеп, 4123-Солун, Белград.
- Гашевски М. (1966). *Врела на извориштето на Црна Река*, Географски разгледи кн. 4, Скопје.
- Гашевски М. (1978). *Основни хидрографски особености на речната мрежа во СР Македонија*, Географски разгледи кн. 15-16, Скопје.
- Гашевски М. (1984). *Хидрографски особености на Мариово*.
- Ѓузелковски, Д. и Пенѓерковски. (1963). *Прилог за запознавање на геолошкиот состав и хидро геолошките прилики во Пелагониската Котлина и нејзиниот обод*. Трудови св. 10, Скопје.
- Data from the water management company "Sterna" Prilep
- Котески, Ц.(2004). *Магистерски труд во ракопис, „Тематски атлас на Мариовска и Раечка Котлина“*, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, ПМФ – Скопје, Институт за Географија;
- Котески, Ц.(2010). *Докторска дисертација, „Сливот на Црна Река –Географско картографско моделирање, диференцијација и функционален развој на одделните регионални целини*, „Св. Кирил и Методиј“, ПМФ – Скопје, Институт за Географија;
- Koteski, Cane (2011). *Сливот на Црна Река*. 2-ри Август - Штип. ISBN 978-608-4662-03-7;
- Koteski, Cane (2013). *Thematic atlas of Mariovo and Raechka valley in Macedonia*. Geografija - Tematska kartografija . LAP Lambert Academic Publishing GmbH&Co.KG, Saarbrucken, Germany, pp. 1-222. ISBN

978-3-659-38483-7

- Димитров, Н., Котески, Ц. (2015). *Туристичка географија*, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип;
- Koteski, C., & Dimitrov, N., & Jakovlev, Z. (2021). *Хидрографијата како мотивски туристички фактор и вредност во регионот на Мариово*. In: Пелагонски културно - научни средби, 13 Oct 2021, Novaci.
- Котески, Ц., Димитров, В. Н. (2019). *Национална туристичка географија*, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
- Котески, Ц. (2007). *Туристичка карта на Прилеп*, ГЕОМАП, Скопје.
- Котески, Г. (1971). *Хидролошки одлики на сливното подрачје на Црна Река*.
- Lazarevski, A. (1971). "The climate of Macedonia", "Geographical review" kn.8- 9, Скопје.
- Лазаревски, А. (1969). *Климата на Македонија - врнежите во СР Македонија*, географски разгледи кн. 10, Скопје.
- Манакоски, Д. и Андоновски, Т. (1984). *Геоморфологија на Мариово комплексни географски проучувања*, Скопје.
- Панов, Н. (1989). *Туристичка валоризација на вештачките езера во Република Македонија*. Магистерски труд. Географски факултет, Белград.
- Петрушевски, И. и Маркоски, Б. (2014). *Реките во Република Македонија* (PDF). Скопје: Геомап. стр. 59. ISBN 978-9989-2117-6-8.
- Радовановиќ, В. (1973). *Тиквеш и Рајец*. стр. 401-410.
- Ракичевиќ, Т. и соработници. (1981). *Толкувач за листот Прилеп*, Сојузен геолошки завод, Белград.
- РЗС. (1972/2001). *Облачност, врнежи, дожд, снег и магла во општина Прилеп*.
- Соколоски, В. (1997). *Микроаккумуляции*, Македонско водостопанство, бр. 10, Скопје.
- РЗС. (1972/2001). *Релативна влажност на воздухот во општина Прилеп*. РЗС. (1972/2001). *Температури на воздухот во општина Прилеп*.
- Стојановиќ, М. (1984). *Геолошка града и тектоника на областа Мариово (Мариово комплексни географски проучувања)*, Скопје.
- Стојановиќ, М. (1978). *Геолошки состав и тектоника терена Т. Велес-планина Клепа-Река Раец*, Докторска дисертација. Београд.
- Трајчев, Ѓ. (1942). *Мариово*, Софија.
- Трифунски, Ф. Ј. (1970). *Битолско-Прилепската Котлина антропогеографски проучувања*, Скопје.
- Cvijic, J.. (1911). "Fundamentals and geografije geologije MACEDONIA and old Srbije ", vol. I and II in 1911 and vol. III, Belgrade.
- Шкоклески, Ж. (1986). *Уредување на водотеците*, Скопје.